

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
CYFARFOD:	PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU
DYDDIAD:	3 Medi 2019
TEITL YR ADRODDIAD:	GWYBODAETH LLYWODRAETHU - ADRODDIAD BLYNYDDOL YR UWCH BERCHENNOG RISG GWYBODAETH (SIRO) AR GYFER 1 EBRILL 2018- 31 MAWRTH 2019
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Hysbysu Aelodau ynghylch Lefel Cydymffurfiaeth a Risg
ADRODDIAD GAN:	SIRO / Swyddog Monitro Est. 2586 lbxcs@ynysmon.gov.uk
SWYDDOG CYSWLLT:	SIRO / Swyddog Monitro Est. 2586 lbxcs@ynysmon.gov.uk

Pwrrpas yr adroddiad hwn

Darparu ar gyfer y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, ddadansoddiad yr Uwch Berchennog Risg Gwybodaeth o'r prif faterion Llywodraethu Gwybodaeth (LIG) ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2018 – 31 Mawrth 2019 ac i grynhoi'r blaenoriaethau cyfredol.

Rhagarweiniad

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi trosolwg o gydymffurfiaeth y Cyngor â gofynion cyfreithiol wrth ymdrin â gwybodaeth gorfforaethol, gan gynnwys cydymffurfio â'r Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol; Deddf Diogelu Data 2018; Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio 2000 (Gwylriadwriaeth) a chodau ymarfer perthnasol.

Mae'r adroddiad hefyd yn cynnwys sicrwydd o welliant parhaus wrth reoli risgiau i wybodaeth yn ystod y cyfnod 1 Ebrill 2018 – 31 Mawrth 2019. Mae'n adrodd ar gyswllt y Cyngor â rheoleiddwyr allanol ac yn darparu gwybodaeth am ddigwyddiadau diogelwch, torri cyfrinachedd, neu "ddigwyddiadau trwch blewyn" yn ystod y cyfnod perthnasol.

Cefndir

At ddibenion yr adroddiad hwn, diffinnir Llywodraethu Gwybodaeth (LIG) fel sut mae'r Cyngor yn rheoli ac yn defnyddio gwybodaeth bersonol; hynny yw

gwybodaeth am bobl, p'un a ydynt yn ddefnyddwyr gwasanaeth neu'n weithwyr.

Mae'r cyngor yn casglu, cadw, prosesu, rhannu a chael gwared ar lawer iawn o wybodaeth. Yn benodol, fodd bynnag, mae cadw a defnyddio gwybodaeth am bobl yn golygu bod risg gynhenid o golli neu ddifrodi'r wybodaeth honno, neu o'i datgelu'n anfwriadol. Mae gwybodaeth bersonol hefyd yn ddud i'w chasglu, ei defnyddio a'i chadw, a phan fydd pethau'n mynd o chwith, mae'n ddud i'w hadfer. Mae'n naturiol felly y dylid rheoli gwybodaeth mewn ffordd sydd yr un mor effeithlon â'r gweithdrefnau ar gyfer pob ased gwerthfawr arall sydd gan y Cyngor, megis pobl, prosesau busnes ac isadeiledd.

Rhaid i'r Cyngor gyflawni ei gyfrifoldebau statudol yn effeithiol a diogelu'r wybodaeth bersonol y mae'n ei chadw trwy gydol oes y wybodaeth honno; o'r adeg pan gaiff ei chreu a phan fydd yn cael ei chadw, ei defnyddio, ei harchifo a'i dileu.

Gallai torri deddfau diogelu data mewn modd sylweddol arwain at gosbau ariannol. Yn ogystal, os yw data am unigolion wedi'i rhannu neu ei ddatgelu'n anghywir, gan achosi niwed iddynt (gofid a/neu ddifrod gwirioneddol) mae ganddynt hawl i gael iawndal.

Llywodraethu Gwybodaeth yn y Cyngor

Ystyrir ei bod yn arfer dda i gael SIRO i roi cyfeiriad ac arweinyddiaeth ar lefel uwch. Y Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) a'r Swyddog Monitro sy'n ymgymryd â'r rôl honno.

Mae'r SIRO yn derbyn adroddiadau diweddarau rheolaidd ar ba mor dda y mae pob Gwasanaeth yn ei wneud mewn meysydd rheoli gwybodaeth allweddol. Mae'r SIRO yn uwchgyfeirio risgiau llywodraethu gwybodaeth at aelodau eraill Uwch Dîm Arweinyddiaeth y Cyngor ac yn argymhell camau lliniaru i Benaethiaid Gwasanaeth perthnasol.

Mae rolau LIG eraill yn y Cyngor yn cynnwys:

- **Swyddog Diogelu Data** – creir y rôl hon gan y GDPR a Deddf Diogelu Data 2018
- **Swyddog Gwybodaeth a Chwynion Corfforaethol**
- **Perchnogion Asedau Gwybodaeth** – Penaethiaid Gwasanaeth sy'n '*berchen*' yr asedau ac sy'n gyfrifol am sicrhau bod eu hasedau gwybodaeth yn cefnogi'r busnes yn briodol a bod y risgiau a'r cyfleoedd

cysylltiedig yn cael eu monitro ac y gweithredir arnynt (mae hyn yn rhan o'r disgrifiadau swydd presennol);

- **Gweinyddwyr Asedau Gwybodaeth** – swyddogion enwebedig sy'n sicrhau y dilynir polisiau a gweithdrefnau ac sy'n cydnabod digwyddiadau diogelwch gwirioneddol neu rai posib ac yn cynnal y cofrestrau asedau gwybodaeth (mae hyn yn rhan o'r disgrifiadau swydd cyfredol);
- **Archwilio Mewnol**

Nifer y digwyddiadau diogelwch data a gofnodwyd gan y Cyngor yn ystod y cyfnod 1 Ebrill 2018 – 31 Mawrth 2019

Digwyddiadau diogelwch data (18/19): 29 digwyddiad

Lefel 0 – Lefel 1 (digwyddiad trwch blewyn neu ddigwyddiad diogelwch data a gadarnhawyd ond **dim** angen adrodd arno i SCG a rheoleiddwyr eraill)

26

Digwyddiadau Lefel 2 (digwyddiad diogelwch data y **mae'n rhaid** adrodd arno i SCG a rheoleiddwyr eraill (fel y bo'n briodol).

3

Categori Lefel 0 – 1	Nifer
Datgelwyd mewn camgymeriad	19
Data/caledwedd wedi mynd ar goll	5
Methiant o ran diogelwch technegol	1
Arall – caledwedd wedi ei gamleoli	1
Categori 2	Nifer
Data wedi mynd ar goll	1
Datgelwyd mewn camgymeriad	2

Er mwyn cymharu, nifer y **Digwyddiadau diogelwch data (17/18): 20 digwyddiad**

Ceisiadau a chwynion dan Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000

Ceisiadau dan y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth

Rhwng 1 Ebrill 2018 a 31 Mawrth 2019, derbyniodd y cyngor **1052** o geisiadau o dan Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 a oedd yn cynnwys cyfanswm o **7532** o gwestiynau.

Adolygiadau Mewnol dan y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth

Yn ystod cyfnod yr adroddiad, derbyniwyd 20 o geisiadau am Adolygiad Mewnol i ymateb i gais Deddf Rhyddid Gwybodaeth.

Mewn 9 achos, cadarnhaodd yr adolygiad yr ymatebion gwreiddiol. Ni chadarnhawyd un achos ac anfonwyd ymateb Adran 1 newydd.

Gwrthodwyd 1 cais gan fod ymateb wedi ei anfon cyn derbyn y cais am adolygiad mewnol.

Apeliadau dan Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth (SCG)

Cyflwynwyd 6 o apeliadau i SCG yn ystod y cyfnod hwn.

4 achos – gofynnwyd i'r Cyngor anfon ymateb

Tynnwyd 1 achos yn ôl

1 achos – cadarnhawyd ymateb y Cyngor

Gwybodaeth am nifer y cwynion diogelu data a gyflwynwyd i'r Cyngor yn ystod y cyfnod 1 Ebrill 2018 – 31 Mawrth 2019 gan unigolion ynghylch prosesu eu gwybodaeth bersonol.

Cwynion i'r Cyngor dan y Ddeddf Diogelu Data
Cyflwynwyd 8 cwyn dan y Ddeddf Diogelu Data ac ymchwiliwyd iddynt
Cyflwynwyd 6 ar ôl gweithredu GDPR

Gwybodaeth am nifer y cwynion diogelu data a gyflwynwyd i'r Cyngor gan unigolion ynghylch prosesu eu gwybodaeth bersonol ac yr ymchwiliwyd iddynt gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth (SCG) yn ystod y cyfnod 1 Ebrill 2018 – 31 Mawrth 2019.

Cwynion dan y Ddeddf Diogelu Data yr ymchwiliodd SCG iddynt
Ni chafodd unrhyw gwynion DDD eu hymchwilio gan SCG

Gwybodaeth am nifer y Ceisiadau Mynediad Gwrthrych dan y rheolau diogelu data a chydymffurfiaeth y Cyngor yn ystod y cyfnod 1 Ebrill 2018 – 31 Mawrth 2019.

Ceisiadau Mynediad Gwrthrych a Chydymffurfiaeth
Derbyniwyd 46 o'r ceisiadau hyn
Anfonwyd 81% o ymatebion o fewn yr amserlen ofynnol ar gyfer Ceisiadau Mynediad Gwrthrych a Cheisiadau Mynediad Gwrthrych cymhleth.

Goruchwyliaeth Reoleiddiol

Mae nifer o reoleiddwyr â throsolwg o agweddau sy'n ymwneud â LIG sy'n adlewyrchiad o'r ddeddfwriaeth a'r codau ymarfer sy'n ymwneud â hi. Mae'n ofynnol i'r Cyngor adrodd yn rheolaidd i'r rheoleiddwyr ar nifer o faterion ac ar nifer o faterion penodol ar sail ad hoc lle mae angen gwneud hynny. Rhestrir y rheoleiddwyr isod.

Comisiynydd Gwybodaeth

Y Comisiynydd Gwybodaeth sy'n gyfrifol am orfodi a hyrwyddo cydymffurfiaeth â Deddf Diogelu Data 2018 a'r GDPR; Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000; y Rheoliadau Preifatrwydd a Chyfathrebu Electronig; y Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol; Rheoliadau Ailddefnyddio Gwybodaeth y Sector Cyhoeddus; Rheoliadau INSPIRE. Mae'r deddfau a'r rheoliadau hyn yn effeithio ar y ffordd y mae'r Cyngor yn defnyddio gwybodaeth a, phan fydd y ddeddfwriaeth yn creu cyfundrefn mynediad i wybodaeth, yn effeithio ar y ffordd y dylai'r Cyngor ymateb i geisiadau.

Mae gan y Comisiynydd Gwybodaeth bŵer i asesu a phrosesu data personol unrhyw sefydliad yn erbyn y safonau 'arfer dda' cyfredol. Gall hyn arwain at gamau gorfodi, yn achos ceisiadau dan y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth, neu gamau gorfodi a dirwyon, yn achos diogelu data.

Swyddfa'r Comisiynydd Pwerau Ymchwilio

Mae Swyddfa'r Comisiynydd Pwerau Ymchwilio (IPCO) yn goruchwyllo gwylidwriaeth gudd a ffynonellau cudd-wybodaeth ddynol gan awdurdodau cyhoeddus, yn unol â Deddf yr Heddlu 1997 a Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio 2000 (RIPA). Nod y drefn RIPA yw sicrhau bod gwylidwriaeth gyfeiriedig yn digwydd mewn ffordd sy'n cydymffurfio â hawliau dynol. Cyflawnir hyn trwy system o hunanawdurdodi gan uwch swyddogion a rhaid iddynt fod yn fodlon bod y wylidwriaeth yn angenrheidiol ac yn gymesur; rhaid i'r farnwriaeth gymeradwyo'r hunanawdurdodi wedyn.

Ychydig iawn o ddefnydd y mae'r Cyngor yn ei wneud o wylidwriaeth gudd a ffynonellau cudd-wybodaeth ddynol; gweler Atodiad 1.

Arolygwyd prosesau ac arferion y Cyngor gan yr IPCO yn ystod mis Medi 2018.

Yn ei adroddiad, dywedodd y Comisiynydd Pwerau Ymchwilio fod y Cyngor yn

“arddangos lefel o gydymffurfiaeth sy’n golygu, ar hyn o bryd, nad oes angen cynnal archwiliad ffisegol...”

Gwelwyd bod gan eich Cyngor ddogfen bolisi a chanllawiau da a’i fod wedi darparu hyfforddiant i swyddogion awdurdodi ac ymgeiswyr [ers yr arolygiad diwethaf].

Nododd y Comisiynydd fod rhaid i’r Cyngor:

- **Gynnal adolygiad o’i awdurdodiad CHIS (Ffynonellau Cudd-wybodaeth Ddynol) presennol**
Gwnaed hyn ar 3 Hydref 2018
- **Wneud mân newidiadau i ddogfennau Polisi’r Cyngor**
Gwnaed hynny ym mis Hydref 2018
- **Darparu hyfforddiant diweddarau i swyddogion awdurdodi ac ymgeiswyr**
Cafodd yr hyfforddiant ei gynnwys yn y Cynllun Gweithredu Diogelu Data (y ‘Cynllun’, gweler Atodiad 2) a bydd yn cael ei ddarparu tu allan i gyfnod yr adroddiad hwn, gan y barnwyd bod angen rhoi blaenoriaeth i feysydd eraill

Swyddfa’r Comisiynydd Camerâu Gwyliadwriaeth

Mae Swyddfa’r Comisiynydd Camerâu Gwyliadwriaeth yn goruchwyllo cydymffurfiaeth â’r Côt Ymarfer ar gyfer Camerâu Gwyliadwriaeth (y Côt). Crëwyd swyddfa’r Comisiynydd dan Ddeddf Gwarchod Rhyddid 2012 er mwyn rheoleiddio Teledu Cylch Cyfyng a Chamerâu Gwyliadwriaeth ymhellach.

Ym mis Chwefror 2019, ysgrifennodd y Comisiynydd Camerâu Gwyliadwriaeth at y Cyngor a phob awdurdod lleol i argymhell fod Swyddogion Diogelu Data pob awdurdod yn cael eu dynodi yn Brif Berchnogion Cyfrifol ar gyfer Teledu Cylch Cyfyng a Chamerâu Gwyliadwriaeth. Bwriad y cam hwn oedd cryfhau’r cysylltiad rhwng y Côt a llywodraethu diogelu data yn yr awdurdodau lleol. Mae’n debygol y bydd y cam hwn yn arwain at waith datblygu pellach.

Fodd bynnag, mae'r cynllun gwaith corfforaethol ar gyfer diogelu data yn cynnwys elfennau y'u bwriedir i wella llywodraethiant y Cyngor o'i systemau Teledu Cylch Cyfyng a Chamerâu Gwyliadwriaeth er mwyn dangos ei fod yn cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth a'r Côd. Mae'r gwaith hwn yn cael ei wneud tu allan i gyfnod yr adroddiad.

Cynllun Gweithredu Diogelu Data

Yn dilyn y cyfnod cychwynnol o weithredu'r GDPR, roedd dadansoddiad o ddogfennau sicrwydd diogelu data yn awgrymu prif feysydd i'w datblygu ymhellach ac i ymchwilio iddynt. Ymgorfforwyd yr elfennau hyn yn y cynllun ar gyfer y flwyddyn. Bwriad y Cynllun (gweler Atodiad 2), a gymeradwywyd gan Uwch Dîm Arweinyddiaeth y Cyngor ym mis Tachwedd 2019, yw darparu tystiolaeth o gydymffurfiaeth ar lefel weithredol fanwl ac i gyflwyno gwelliannau angenrheidiol mewn meysydd o risg uchel. Nid digwyddiad oedd gweithredu'r GDPR/DDD 2018, ond proses o welliant parhaus.

Mae'r Cynllun yn ceisio rhoi sylw i faterion sy'n creu'r risgiau mwyaf i'r Cyngor yn y Gwasanaethau y bernir eu bod eu hunain yn risg uchel oherwydd natur y data personol a brosesir yn y Gwasanaethau hynny. Dyma pam y rhoddwyd sylw arbennig i *Wasanaethau Plant a Theuluoedd*, *Gwasanaethau Oedolion*, *Dysgu* (sydd yn cynnwys yr Awdurdod Addysg Lleol) a *Thai*.

Cynnydd yn erbyn y Cynllun Gweithredu yn ystod cyfnod yr adroddiad

Hyfforddiant

1. Hyfforddiant Diogelu Data

Mae pwysigrwydd hyfforddiant fel mesur diogelwch i sicrhau cydymffurfiaeth â diogelwch data yn glir. Er bod y Cyngor wedi darparu hyfforddiant ar faterion diogelu data ers 2013, roedd cyflwyno'r ddeddfwriaeth diogelu data newydd yn 2018 yn golygu bod angen darparu hyfforddiant newydd yn gyffredinol.

1.1 E-Ddysgu

Ym mis Mai 2019, cyflwynwyd modiwl e-ddysgu gorfodol i bob aelod o staff er mwyn darparu lefel sylfaenol o wybodaeth am ofynion y GDPR.

Dangosir isod ganran y staff a gwblhaodd yr hyfforddiant e-ddysgu yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn:

Oedolion	59%
Plant a Theuluoedd	98%
Trawsnewid	88%
Busnes y Cyngor	100%
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	32%
Tai	82%
Dysgu	40%
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	54%
Adnoddau	89%

Roedd y modiwl e-ddysgu ar gael i Gynghorwyr Sir ac Aelodau Cyfetholedig y Cyngor hefyd. Roedd cwblhau'r modiwl e-ddysgu (neu fynychu sesiwn dan arweiniad hyfforddwr) yn orfodol.

Dangosir uchod gyfranogiad Aelodau yn yr hyfforddiant diogelu data, yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn:

Cyfranogiad Aelodau yn yr hyfforddiant diogelu data
Cyfranogiad Aelodau Etholedig: 65%
Cyfranogiad Aelodau Cyfetholedig: 19%

Fodd bynnag, roedd y modiwl e-ddysgu yn amlygu'r angen am hyfforddiant pellach i annog Swyddogion y cyngor i gymryd cyfrifoldeb a pherchnogaeth am ddata personol yn y gwasanaethau

O ganlyniad, darparwyd dulliau hyfforddi eraill yn ystod cyfnod yr adroddiad, fel y trafodir isod.

1.2 Dysgu dan arweiniad hyfforddwr

Er mwyn bod yn effeithiol, rhaid i hyfforddiant fod yn berthnasol i sefyllfaoedd gwaith ymarferol; gwyddys fod hyn yn ffordd effeithiol o ddatblygu diwylliant o ymwybyddiaeth a chyfrifoldeb personol.

Datblygwyd modiwl hyfforddi a fwriadwyd ar gyfer y swyddi hynny y mae cofnod y Cyngor o ddigwyddiadau diogelwch data yn dangos fod ganddynt rôl hanfodol o ran sicrhau diogelwch data a chydymffurfio â deddfwriaeth.

Cyflwynwyd yr hyfforddiant i staff rheng flaen a rheolwyr canol, rolau sy'n bwysig o ran sicrhau diogelwch data a sicrhau fod y Cyngor yn caffael gwasanaethau ac yn datblygu ei weithgareddau busnes mewn modd sy'n cydymffurfio ac sy'n ymgorffori'r egwyddor *Preifatrwydd drwy Ddyluniad ac yn Ddiodyfyn*. (h.y. systemau a phrosesau).

Cynhaliwyd cyfres o sesiynau dan arweiniad hyfforddwr ar gyfer staff yn y prif rolau a nodwyd gan eu Pennaeth Gwasanaeth. Mynychodd 61% o'r rhai oedd i fod i fynychu'r hyfforddiant. Cafodd yr hyfforddiant dderbyniad da a threfnwyd sesiynau pellach ar gyfer y rhai nad oedd yn bresennol yn y sesiwn gyntaf.

Isod, dangosir presenoldeb fesul Gwasanaeth ac mae'n cynnwys y staff a enwebwyd i fynychu gan eu Penaethiaid Gwasanaeth yn unig

Oedolion	59%
Plant a Theuluoedd	57%
Trawsnewid	100%
Busnes y Cyngor	100%
Dysgu	62%
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	53%
Adnoddau	66%

Cynhaliwyd sesiwn dan arweiniad hyfforddwr ar gyfer Aelodau hefyd. Nid oedd yn orfodol i Aelodau Cyfetholedig fod yn bresennol.

Datblygwyd fersiwn drafft o llyfr hyfforddi, Hanfodion Diogelu Data, yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn, er mwyn galluogi rheolwyr i ddarparu hyfforddiant effeithiol i staff sydd heb fynediad i rwydwaith y Cyngor neu gyfrifon e-bost. Hyfforddiant ar bapur yw hwn ac mae'n cynnwys prawf. Yn ystod y cyfnod profi, ystyriwyd bod y drafft cychwynnol yn rhy dechnegol, a pharatowyd drafft newydd. Mae'r Cyngor wedi gofyn am farn y Comisiynydd Gwybodaeth ar y cynnwys.

Cynhaliwyd dwy sesiwn hyfforddi ar Geisiadau Mynediad Gwrthrych Data ar gyfer staff allweddol sydd â rolau a chyfrifoldebau arbenigol mewn perthynas â cheisiadau mynediad gwrthrych ac sy'n gwneud y rôl honno o fewn eu Gwasanaethau. Roedd 100% o'r staff perthnasol yn bresennol.

2. Hyfforddiant Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000

Mae cyfraith mynediad i wybodaeth yn gymhleth ac mae'n bwysig fod y Cyngor yn trefnu hyfforddiant rheolaidd ar gyfer staff sydd yn gyfrifol am ymateb i geisiadau mynediad i wybodaeth. Mae nifer y ceisiadau a dderbynnir yn cynyddu o flwyddyn i flwyddyn; fel y trafodwyd uchod, derbyniodd y Cyngor 7532 o gwestiynau yn ystod y flwyddyn. Mae hyn yn gryn faich ar adnodd cyfyngedig ac mae gan y swyddogion cydymffurfio sydd yn gyfrifol am ymateb i geisiadau ddyletswyddau eraill o fewn eu gwasanaethau perthnasol. Wrth i'r risgiau o beidio â chydymffurfio â fframwaith gyfreithiol sydd yn newid yn gyflym gynyddu, mae pwysigrwydd hyfforddiant yn cynyddu hefyd.

Yn ystod cyfnod yr adroddiad, cynhaliwyd adolygiad o'r swyddogion cyswllt allweddol ar gyfer ceisiadau dan Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 (a chyfundrefnau mynediad i wybodaeth eraill). Cynyddwyd nifer y swyddogion cyswllt i gynnwys dirprwyon, fydd yn gwella lefelau cydymffurfio yn ystod cyfnodau o salwch neu wyliau blynyddol.

Ni chyflwynwyd yr hyfforddiant yn ystod cyfnod yr adroddiad, ond trefnwyd yn awr iddo cael ei gyflwyno yn ystod yr Hydref 2019.

3. Hyfforddiant RIPA (Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio)

O ganlyniad i argymhellion y Comisiynydd Pwerau Ymchwilio, trefnwyd adolygiad o anghenion hyfforddiant Swyddogion Awdurdodi'r Cyngor. Ysgogwyd hyn gan sylw a wnaed gan yr arolygydd yn nodi y byddai llai o Swyddogion Awdurdodi yn well i Gyngor sydd ond yn gwneud ychydig o ddefnydd o RIPA, yn hytrach na hyfforddi mwy o Swyddogion Awdurdodi.

Penderfynodd y SIRO ohirio'r adolygiad er mwyn canolbwyntio ar elfennau eraill o'r Cynllun Gweithredu Diogelu Data, oherwydd na wneir llawer o ddefnydd ohono a bod goruchwyliaeth farnwrol yn golygu ei fod yn risg isel i'r Cyngor. Bydd yr adolygiad a'r hyfforddiant yn cael ei gynnal yn ystod 2019-20.

Archwiliad o Ganiatâd

Heblaw am hyfforddiant, elfen allweddol bwysicaf y Cynllun Gwaith oedd archwilio dibyniaeth Gwasanaethau'r Cyngor ar dderbyn caniatâd fel sail ar gyfer prosesu data personol. Mae'r risgiau ynghlwm â gwneud defnydd amhriodol o ganiatâd fel sail i brosesu gwybodaeth bersonol yn uchel. Yn yr

un modd, gall defnyddio caniatâd priodol yn anghywir arwain at gamau gan reoleiddwyr.

Mae caniatâd wedi cael ei ddefnyddio'n amhriodol ym mhob rhan o'r sector cyhoeddus dros nifer o flynyddoedd. Edrychwyd arno fel rhywbeth oedd yn fwy cyfleus ac yn fwy cynhwysol, o safbwynt diddordebau pobl, na dibynnu ar y pwerau statudol sy'n gyrru swyddogaethau'r Cyngor.

Mae'r ddeddfwriaeth newydd yn gosod dyletswydd ar y Cyngor i adolygu ei ddefnydd o ganiatâd ac i gymryd camau unioni os nad yw caniatâd yn sail cyfreithiol priodol ar gyfer prosesu data personol.

Yn ystod cyfnod yr adroddiad, datblygwyd a chynhaliwyd arolwg er mwyn darparu ffordd wrthrychol o ddadansoddi pob rhyngwyneb gyda'r cyhoedd a ddefnyddir gan y Gwasanaethau dan sylw, boed hynny'n ffurflenni papur neu ffurflenni ar y we. Mae cynnal yr arolwg wedi cymryd llawer o amser am nad oedd yn amlwg i'r Gwasanaethau eu hunain bob amser eu bod yn dibynnu ar ganiatâd, a bod hynny yn aml yn amhriodol. Nodwedd gyffredin oedd bod ffurflenni ychwanegol wedi dod i'r amlwg wrth chwilio am bwyntiau cyswllt gyda'r cyhoedd. Mae'r archwiliad wedi darparu mwy o wybodaeth am brosesau'r Gwasanaethau.

Gwnaeth **Gwasanaethau Cymdeithasol** y Cyngor (Plant a Phobl Ifanc, ac Oedolion) gynnydd ardderchog yn ystod cyfnod yr adroddiad. Mae'r Swyddog Diogelu Data wedi dechrau sicrhau ansawdd canlyniadau'r arolwg. Bydd y gwaith sicrhau ansawdd wedi'i gwblhau erbyn diwedd Awst 2019.

Gwnaeth **Gwasanaeth Tai** y Cyngor gynnydd ardderchog gyda'r archwiliad hefyd ac, erbyn diwedd cyfnod yr adroddiad hwn, roedd y gwaith bron â chael ei gwblhau. Rhagwelir y bydd yr elfen sicrhau ansawdd wedi'i gwblhau erbyn mis Rhagfyr 2019.

Fodd bynnag, ychydig o gynnydd wnaeth **Gwasanaeth Dysgu** y Cyngor gyda'r archwiliad. Mae rheolwyr wedi gwneud rhywfaint o'r gwaith ond ni lynwyd at yr amserlen. Mae'n bosib bod ffactorau eraill wedi bod yn dreth ar gapasiti'r Gwasanaeth yn ystod y cyfnod, yn cynnwys ceisiadau mynediad gwrthrych cymhleth.

Mae gwaith i sicrhau ansawdd yr archwiliad yn parhau ar ôl diwedd cyfnod yr adroddiad hwn.

Sicrwydd Teledu Cylch Cyfyng

Datblygwyd elfennau camerâu Gwyliadwriaeth o'r Cynllun Gwaith oherwydd y disgwyliad y byddai'r Comisiynydd Camerâu Gwyliadwriaeth yn edrych ar awdurdodau lleol. Mae'r fframwaith cyfreithiol ar gyfer systemau camerâu gwyliadwriaeth yn gymhleth ac mae hynny'n rhoi mwy o gyfrifoldeb ar y Cyngor i archwilio ei ddefnydd o Deledu Cylch Cyfyng.

Yn ystod cyfnod yr adroddiad, datblygwyd polisi drafft y Cyngor, yn unol â'r Cynllun Gweithredu Diogelu Data ac archwiliad, sydd yn rhoi sylw i holl elfennau perthnasol Côt y Comisiynydd Camerâu Gwyliadwriaeth. Mae'r archwiliad yn gosod y sylfaen i greu cofrestr asedau corfforaethol newydd.

Mabwysiadwyd y defnydd o Asesiad Effaith Diogelu Data y Comisiynydd Camerâu Gwyliadwriaeth gan y Swyddog Diogelu Data ar gyfer Systemau Camerâu Gwyliadwriaeth.

Bydd adroddiad y flwyddyn nesaf yn adrodd ar sicrwydd.

Nid yw'r Cyngor yn gyfrifol am gydymffurfiaeth ysgolion gyda'r ddeddfwriaeth na'r Côt.

Argymhellion

Mae'r SIRO yn argymhell i'r Pwyllgor bod:

- i. yr holl Aelodau nad yw eto wedi cwblhau'r modiwl e-ddysgu diogelu data i wneud hynn o fewn tri mis o'r cyfarfod hwn;
- ii. y Gwasanaeth Dysgu yn sicrhau bod adnoddau digonol yn cael eu dyrannu i sicrhau bod yr archwiliad o ganiatâd yn cael ei gwblhau erbyn diwedd mis Mawrth 2020;
- iii. y Gwasanaethau yn cefnogi archwiliad y Cyngor o'i systemau Teledu Cylch Cyfyng;
- iv. y Swyddog Diogelu Data ar gyfer Ysgolion yn ystyried y risgiau ynghlwm â Theledu Cylch Cyfyng ac yn darparu cefnogaeth a chanllawiau i ysgolion ynghylch arfer dda;
- v. y Pwyllgor yn cymeradwyo'r camau yn y Cynllun Gweithredu Diogelu Data sydd heb gael eu cwblhau fel adlewyrchiad o'r risgiau llywodraethu gwybodaeth sy'n wynebu'r Cyngor ar hyn o bryd.

Atodiad 1

Crynodeb o'r datganiad blynyddol i Swyddfa'r Comisiynydd Pwerau Ymchwilio mewn perthynas â'r Ddeddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio.

Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio		
i.	Nifer y ceisiadau a wnaed ar gyfer awdurdodiad CHIS (Ffynonellau Cudd-wybodaeth Ddynol)	1
ii.	O'r rhain, nifer y ceisiadau a wnaed ar gyfer awdurdodiad CHIS Pobl Ifanc?	Dim
iii.	Nifer yr awdurdodiadau CHIS a roddwyd yn llwyddiannus?	1
iv.	O'r rhain, nifer yr awdurdodiadau CHIS Pobl Ifanc a roddwyd yn llwyddiannus?	Dim
v.	Nifer y ceisiadau brys a wnaed am warant CHIS?	Dim
vi.	O'r rhain, nifer y ceisiadau brys a wnaed am awdurdodiadau CHIS pobl ifanc?	Dim
vii.	Nifer yr awdurdodiadau CHIS a roddwyd mewn achos brys?	Dim
viii.	O'r rhain, nifer yr awdurdodiadau CHIS Pobl Ifanc a roddwyd mewn achos brys?	Dim
ix.	Nifer yr awdurdodiadau CHIS a adnewyddwyd?	Dim
x.	Nifer yr awdurdodiadau CHIS a gafodd eu canslo?	Dim
xi.	Nifer yr awdurdodiadau CHIS a oedd mewn bodolaeth ar ddiwedd y flwyddyn?	1
xii.	Nifer y ceisiadau a wnaed am awdurdodiad Gwyliadwriaeth Gyfeiriedig?	Dim

Atodiad 2

Cynllun Gweithredu Diogelu Data

Gweithredu	Disgrifiad		Dyddiad cychwyn	Dyddiad gorffen	Statws CAG
1. Hyfforddiant	Rhoi sylw i anghenion hyfforddiant diogelu data a nodwyd a hyfforddiant llywodraethu gwybodaeth arall	1.1 Nodi hyfforddiant diogelu data	1/11/18	30/3/19	
		(1) Sicrhau fod staff yn cael eu hadnabod gan Benaethiaid Gwasanaeth i dderbyn hyfforddiant ymwybyddiaeth diogelu data ychwanegol;	1/12/18	O fewn 2 fis i'r hyfforddiant	
		2) Datblygu llawlyfr hyfforddi diogelu data	15/11/18	1/4/19	
		(3) Sicrhau fod aelodau'n cael mynediad at fodiwl e-ddysgu.	15/11/18	30/5/19	
		1.2 Nodi hyfforddiant RIPA	15/11/18	1/04/19	
		1.3 Hyfforddiant Deddf Rhyddid Gwybodaeth cyffredinol i sicrhau fod Swyddogion Cyswllt yn derbyn hyfforddiant ac yn ymateb yn effeithiol.	30/11/18	1/4/19	
2. Adolygu'r defnydd o ganiatâd fel sail gyfreithiol ar gyfer prosesu ac adolygu'r prosesau	Archwilio'r defnydd o ganiatâd mewn ffurflenni yn y Gwasanaethau Oedolion; Plant; Tai, Addysg. Hefyd herio'r ddibyniaeth ar ganiatâd	Gan ddefnyddio Erthygl 30 ROPA fel dogfen gyfeirio, ei gwneud yn ofynnol i Benaethiaid Gwasanaeth perthnasol gychwyn adolygiad i nodi ymhle mae ffurflenni Gwasanaeth ar gyfer cwsmeriaid yn cyfeirio at ganiatâd, neu lle dangosir y	30/11/18	31/5/19	

cofnodi caniatâd	fel sail gyfreithlon gan bartneriaid.	defnydd o ganiatâd gan bartneriaid. I gychwyn yn (a) Gwasanaethau Plant; (b) Tai; (c) Oedolion; (d) Dysgu, yn fisol.			
3. Adolygu ac archwilio systemau Teledu Cylch Cyfyng y Cyngor	Darparu Polisi Teledu Cylch Cyfyng addas i'r Cyngor a nodi swyddogion cyswllt allweddol o fewn gwasanaethau, sicrhau cydymffurfiaeth â Chodau a deddfwriaeth bresennol.	Yn ogystal â pharatoi datganiad polisi a threfniadau llywodraethu, rhaid cynnal archwiliad bwrdd gwaith o systemau ac arwyddion presennol, yn cynnwys archwilio cydymffurfiaeth â hawliau gwrthrychau data.	1/1/19	30-6-19	
4. Adolygu Staff Allweddol RIPA (Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio)	Sicrhau fod gan y Cyngor drefniadau digonol ar gyfer awdurdodiadau RIPA	Sicrhau fod gan Wasanaethau perthnasol Swyddogion Awdurdodi RIPA	15/11/18	30/12/18	
5. Datblygu a monitro Erthygl 30 ROPA y Cyngor	Yn dilyn o eitem 2, datblygu y ROPA drwy gynnwys cysylltiadau i Hysbysebion Preifatrwydd, Protocolau Rhannu , Cytundebau mawr neu Gytundebau Prosesu Data	Gweithio gyda (a) Gwasanaethau Plant a (b) Tai i ailgyflwyno'r holl Brotocolau Rhannu, Contractau mawr neu Gytundebau Prosesu Data ar y ROPA.	1/7/19	1/12/19	
Datblygu adnoddau ar fewnrwyd y	Mae'r wybodaeth ar y Fewnrwyd (Monitor) wedi dyddio. Mae	Adolygu a diweddarau cynnwys diogelu data ar Monitor;	1/1/20	1/6/20	

Cyngor a'r Porth Polisi.	angen adolygu'r tudalennau er mwyn darparu gwybodaeth briodol.	Adolygu a diweddarau cynnwys Deddf Rhyddid Gwybodaeth ar Monitor			
---------------------------------	--	--	--	--	--